

Vada řízení

Je povinností soudů důkazy, odporující důkazům jiným, hodnotit, tj. zdůvodnit, proč je odmítají, či pokládají za nevěrohodné, případně musí vysvětlit, proč se některými důkazními návrhy odmítají zabývat vůbec.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 2645/2009, ze dne 13.8.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. V., zastoupeného advokátem proti žalovanému M. V., zastoupenému advokátem, o zaplacení částky ve výši 165.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Šumperku, č. j. 16 C 254/2004-66, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 2. 2009, č. j. 40 Co 252/2006-121, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17.2. 2009, č. j. 40 Co 252/2006-121, se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

A. Předchozí průběh řízení

Okresní soud v Šumperku jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 6. 12. 2005, č. j. 16 C 254/2004-66, žalovaného zavázal k zaplacení částky 165.000,- Kč s příslušenstvím. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobce a žalovaný byly ideálními spoluvlastníky domu č. p. 1640 a pozemků st. p. č. 1927, st.p.č. 5033 a parc. č. 1438/2, v kat. území Š. Od roku 1998 však užíval předmětné nemovitosti pouze žalovaný, který současně bránil v jejich užívání žalobci. Soud prvního stupně uzavřel, že žalovaný se bezdůvodně obohatil na úkor žalobce a to v částce 165.000,- Kč stanovené na základě znaleckého posudku.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 23. 5. 2006, č. j. 40 Co 252/2006-87, rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobu v plném rozsahu zamítl. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že žalobce v řízení neprokázal, že by žalovaný užíval věc ve větším rozsahu, než odpovídá velikosti jeho spoluvlastnického podílu, a tudíž neprokázal ani existenci bezdůvodného obohacení.

K dovolání žalobce Nejvyšší soud jako soud dovolací rozsudkem ze dne 31. 10. 2008, č. j. 33 Odo 1583/2006-106, rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dovolací soud dospěl k závěru, že v souzené věci nebylo mezi účastníky dohodnuto výlučné užívání předmětných nemovitostí žalovaným. Pokud žalovaný užíval nemovitosti sám a v jejich užívání žalobci bránil, došlo na straně žalovaného k získání bezdůvodného obohacení na úkor žalobce.

Krajský soud v Ostravě, vázán právním názorem dovolacího soudu, rozsudkem ze dne 17. 2. 2009, č. j. 40 Co 252/2006-121, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Současně odmítl námitku promlčení žalobcova práva na vydání bezdůvodného obohacení, kterou žalovaný vznesl teprve v průběhu odvolacího řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že v režimu neúplné apelace se může odvolací soud zabývat námitkou promlčení vznesenou v odvolacím řízení jen tehdy, není-li spojena s nepřipustným uplatněním nových skutečností a důkazů. Odvolací soud uzavřel, že ze skutkových zjištění provedených soudem prvního stupně závěr o marném uplynutí promlčecí doby (a tedy o promlčení práva žalobce) nevyplývá. Námitka promlčení je tudíž nepřipustná.

B. Dovolání a vyjádření k němu

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost spatřuje v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť jde o věc zásadního právního významu. Jako dovolací důvod uvedl vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. a nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Konkrétně uvedl, že:

skutečnosti odůvodňující promlčení žalobcova práva na vydání bezdůvodného obohacení byly tvrzeny, prokázány, případně jinak vyšly najevo již v řízení před soudem prvního stupně, k námitce promlčení vznesené žalovaným zástupce strany žalující pouze uvedl, že ji shledává nedůvodnou a žádné další skutečnosti nevznáší, pokud měl odvolací soud za to, že námitka promlčení nebyla dostatečně odůvodněná, měl žalovaného poučit dle ustanovení § 5 a § 118a o. s. ř.; žalovaný by svou námitku upřesnil, případně by odvolacímu soudu vymezil skutečnosti vzešlé z řízení před soudem prvního stupně, ze kterých vyplývá důvodnost jeho námitky promlčení.

Žalobce se k podanému dovolání nevyjádřil.

C. Přípustnost

Dovolací soud zjistil, že dovolání je včasné, podané oprávněnou osobou, řádně zastoupenou a splňuje formální obsahové znaky předepsané § 241a odst. 1 o. s. ř. Dále se dovolací soud zabýval přípustností dovolání.

Protože odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v dovoláním napadené věci, může být přípustnost dovolání založena jen za podmínky upravené v § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tj. pokud dovolací soud, za použití hledisek příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí je zásadního právního významu. Ten je podle § 237 odst. 3 o. s. ř. dán zejména tehdy, jestliže napadené rozhodnutí řeší právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu ještě nebyla řešena, která je odvolacími nebo dovolacím soudem řešena rozdílně, nebo také řeší-li odvolací soud určitou právní otázku jinak, než je posuzováno v konstantní judikatuře odvolacího soudu a Ústavního soudu ČR (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.1.2002, sp. zn. 20 Cdo 2296/2000) nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je však dána i tehdy, je-li řízení před odvolacím soudem postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a kterou došlo k porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), příp. též čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluvy“), jak vyplývá např. z nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. IV. ÚS 128/05 nebo z nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 2030/07.

V projednávané věci dospěl dovolací soud k závěru, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., kterou došlo k porušení práva žalovaného na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, příp. též čl. 6 Úmluvy (k tomu opět srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. IV. ÚS 128/05 a ze dne 11. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 2030/07). Z uvedených důvodů dovolací soud shledal podané dovolání přípustným.

D. Důvodnost

Dovolání je důvodné.

1. Podle judikatury Ústavního soudu jsou porušením práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, příp. i čl. 6 Úmluvy případy důkazů opomenutých, případy důkazů získaných, a tudíž posléze

i použitých v rozporu s procesními předpisy, a konečně případy svévolného hodnocení důkazů provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 32/2006). Podle konstantní judikatury Ústavního soudu dále ze zásady vyjádřené v § 132 o. s. ř. vyplývá, že je povinností soudů důkazy odporující důkazům jiným hodnotit, tj. zdůvodnit, proč je odmítají, či pokládají za nevěrohodné, případně musí vysvětlit, proč se některými důkazními návrhy odmítají zabývat vůbec. Jinak zatěžují řízení vážnou vadou a jednájí tak v rozporu s povinnostmi, které vyplývají z čl. 95 odst. 1 Ústavy a porušují právo na řádný proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. IV. ÚS 185/96, nebo ze dne 22. 4. 2002, sp. zn. IV. ÚS 582/2001).

2. V projednávané věci odkázal odvolací soud na hodnocení důkazů provedené soudem prvního stupně, když uvedl, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav a správně rovněž zhodnotil důkazy provedené v řízení (srov. odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 2. 2009, č. j. 40 Co 252/2006). Odvolací soud však neodůvodnil, proč při řešení otázky existence vědomosti o bezdůvodném obohacení na straně žalobce a potažmo i promlčení žalobcova práva nepřihlédl k důkazům - dopisům prokazujícím, že žalobce od roku 1998 opakovaně žalovaného vyzýval, aby mu umožnil užívání společných nemovitostí (odevzdal klíče od domu a zahradní branky), a že následně usiloval o vypořádání spoluvlastnického práva k předmětným nemovitostem dohodou se žalovaným, přestože soud prvního stupně na základě těchto důkazů ke skutkovým zjištěním zakládajícím vědomost žalobce dospěl (srov. odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Šumperku ze dne 6. 12. 2005, č. j. 16 C 254/2004-67). Jestliže za této situace odvolací soud bez dalšího konstatoval, že ze skutkových zjištění provedených soudem prvního stupně závěr o marném uplynutí promlčecí lhůty a tedy o promlčení práva žalobce na vydání bezdůvodného obohacení vůči žalovanému nevyplývá, přičemž se zároveň ztotožnil se shora uvedenými skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, nelze než uzavřít, že řízení před odvolacím soudem je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a která současně porušuje právo žalobce na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny (viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. IV. ÚS 185/96, nebo ze dne 22. 4. 2002, sp. zn. IV. ÚS 582/2001).

3. Ve světle předeslaných závěrů se dovolací soud dále nezabýval námitkou dovolatele, že jako účastník řízení nebyl odvolacím soudem poučen dle § 118a o. s. ř. Uvedená námitka dovolatele je nedůvodná, neboť zrušením rozsudku odvolacího soudu dochází současně k obnovení procesněprávního stavu, kdy jednání před odvolacím soudem nebylo skončeno, čímž odpadá právní základ pro uplatnění uvedené námítky (srov. dikci ustanovení § 118a o. s. ř.).

4. Pro úplnost dovolací soud uvádí, že podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2003, sp. zn. 32 Odo 879/2002, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2008, sp. zn. 32 Cdo 4291/2007 publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 101/2008 civ.) lze „k námitce promlčení práva vznesené až v průběhu odvolacího řízení podléhajícího režimu neúplné apelace přihlédnout jen tehdy, vyplývá-li závěr o promlčení práva ze skutečností, jež vyšly najevo nebo byly zjištěny před soudem prvního stupně, nebo ze zjištění učiněného na základě důkazů navržených před soudem prvního stupně.“ Nejvyšší soud dále v rozsudku ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 33 Odo 631/2004, konstatoval, že „námitku promlčení lze vznést kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení, tedy i v odvolacím řízení, přičemž námitku promlčení uplatněnou až v odvolacím řízení nelze považovat za novou skutečnost ve smyslu ustanovení § 205a o. s. ř., neboť nemá charakter skutkového tvrzení, nýbrž jde o námitku, která má hmotněprávní důsledky.“

Protože napadené rozhodnutí je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. je naplněn, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v plném rozsahu včetně závislého výroku o náhradě nákladů řízení (§ 242

odst. 2 písm. b) o. s. ř.) zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o. s. ř.) a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)